

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iznaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge Evropejske države 8 K. — Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za vsak kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Položaj.

Vse stoji pod vtisom Černinovega padca. Grof Černin je hotel udariti one, ki so se brez njegove vednosti trudili za mir in zraven slovenske stranke, ki obsojajo vojno hujskanje nemških strank v Avstriji in Nemčiji, a je udaril sam sebe. Moral se je umakniti.

Nemci so seveda vsi silovito hudi, da je grof Černin moral iti. Človek bi mislil, da se bodo jezili nad Černinom, ker si je sam dal vrv okoli vratu, a prav nasprotno. Černina povzdigujejo v nebesa. Jezijo se nad vlado in državo. Različne stranke in posamezni politiki so se izjavili, da bodo odslej le na narod gledali, ne pa na državo. To je najnovejša veleizdajniško gibanje med Nemci. Druge stranke pa so si mislile: prouajmo svojo jezo državi, naj nas potolaži. Zares. Nemški politiki so pretekli teden že bili pri ministrskem predsedniku ter mu nasvečevali, kako naj vlada za nje in proti Slovanom. Ministrski predsednik jim je baje napol obljubil. No, od obljube do izpolnitve je dolga pot. Slovani smo se tudi tukaj in nas je celo precej več kakor Nemcev!

Černin je strašno veliko škodoval plemenitim prizadevanjem našega cesarja za mir, ker je izdal tajna pogajanja s Francijo. Sedaj ne bo tako kmalu kdo hotel z nami govoriti o miru. Ali je Černin storil to napako iz neumnosti ali na željo nemških vojnih hujskačev, o tem je različno mnenje. Pravijo, da neumen Černin ni bil.

Na Černinovo mesto je prišel Burian. Kadar gospodinja pri hiši zboli, pokličejo daljno teto, da začasno gospodinja. Pridejo očite in nipe se je več ne spominja. Tako je z Burianom. Poklican je zopet, da vodi zunanje ministrstvo, dokler ne najdejo boljše gospodinjice. Po Berchtoldovem padcu so tudi poklicali Buriana, ki se ni izkazal kot posebno močnega moža. Na pritisk Nemčije je barantal z Italijo zaradi nekaterih naših dežel, tudi zaradi Trsta. Hite, je za braniti vojsko z Italijo. Premalo je bilo za pravem razloženju v Italiji, barantanje je bilo za nas poniževalno. Burian je rojen Slovak, po mišljenju Madžar. Politično hodi za slovanozemcem grofom Tiso.

V Avstriji je veliko pomanjkanje moke kakor je predsednik prehranjevalnega urada dr. Paul

Na Ogrskem tega pomanjkanja ni. Mi dajemo Ogrski premog in industrijske izdelke. Ogrska pa nam moka ne da. Naša vlada bi morala odločnejše nastopiti v prehranjevalnem oziru. Toda ubožica mora na povleče nemških strank paziti sedej le na Černe in na Jugoslovane, za kruh skrbeti pa nima časa.

Dne 30. aprila se snide zopet državni zbor. Navadno so ob začetku zasedanj bili Slovani bolj glasni. Sedaj bodo menda uboge zamenjane. Nemci bodo ropotali, ker je njihov prijatelj Černin moral oditi. Tudi Slovani imamo marsikaj povedati vladi: da se naj bolj trudi za mir, da poskrbi revnim slojem za živež in da obsodi nemško nasilnost proti Slovanom. Naši poslanci bodo že našli pravo priliko, da ministrom povedo resnico.

Na Slovenskem se je ustanovila nova stranka. Ustanovil jo je dr. Susteršič. Ko je razpustil Slovanjsko stranko, je ustanovil Kmetško zvezo. Toda nikogar ni bilo blizu. Sedaj je ustanovil Slovensko katoliško zvezo. Prvo, kar je nova stranka storila, je, da je v nemških listih črnila v smislu ptujkega „Stajerca“ Slovence veleizdajstva, drugo je, da je javno napadla ljubljanskega škofa. Torej slovensko in katoliško!

Nemško nasilje.

Naši Nemci se boje jugoslovanske države. Z njo bi za vselej minilo njihovo gospodstvo. Slovenec bi postal gospod na svoji lastni zemlji.

Skraja so Nemci prezirali našo zahtevo po lastni državi. Kvečjemu so jo po listih in zborovanjih mimogrede smešili. Toda med tem je postajalo vedno jasnejše, da se bo naša majniška deklaracija uresničila. In sedaj je prišel nad Nemce strah. Iskali so sredstev, da udušijo jugoslovansko misel.

Odslej so nemški listi polni razprav in napadov in bilježk o jugoslovanski državi. Toda kdo čika izmed nas nemške liste? In če jih čita, kdo da kaj na njih besedo? Zato je trebalo poiskati drugih sredstev.

Prisilili so vlado, da je pošiljala orožnike in policaje za onimi, ki so pobirali podpise za deklaracijo.

h kateremu je pripadala sodna oblast. Tudi Ojstrica je imela to pravico, a ne vemo od kdaj.

V času, ko je pripadala Ojstrica celjskim grofom, se je zgodilo tu marsikatero grozodejstvo, radi česar je dobil tudi hrib svoje ime. Imenuje se „Krvavica.“

V 3. desetletju 15. stoletja dogodila se je tukaj ona zaloigra, ki se živi danes kot edin spomin na Ojstriški grad med preprostim ljudstvom. O hrvatski plemkinji Veroniki Deseniški, drugi ženi Frideriku II., nam poroča celjska kronika:

„Ko so pretekla tri leta, izbral si je grof Friderik drugo ženo, plemenito Veroniko, ki je bila sicer lepa deklica iz Deseniškega rodu, a le viteškega, torej ne enako imenitnega rodu. Ker jo je poročil brez dovoljenja svojega očeta Hermana in svojega svaka ogrskega kralja Sigmunda, poklical ga je slednji k sebi na odgovor, ga vjel in izročil njegovemu očetu Hermanu. Ta ga je postal uklenjenega v vozu domov in ga zaprl v stolpu Ojstriškega grada. Nato so ga peljali v Celjski grad, kjer ga je moral stražiti vitez Jobst Helfenberški. Tukaj je bil od četa prisiljen odstopiti mu svoje grobove.“

Ker je bila tako Veronika oropana svojega spoda in soproga in tudi vseh gradov in posestev ni imela mesta, kjer bi se bila mogla čuvati in brniti pred jezo svojega tasta. Potikati se je morala svojimi dvorjankami po gozdovih in je trpela veliko pomanjkanje in silne muke. Konečno je bila tiho peljana v grad, ki leži na polju blizu Ptujja; tukaj pa so jo zasledili in vjeli. Ker je bil Friderik zaprt v Celju, so peljali Veroniko na Ojstrico, kjer je bila zaprta dalje časa brez jedi in pijače. Nato jo je pustil

čijo. Jugoslovani so kot en mož nastopili proti temu, in vlada je dala orožnikom navodilo, da mirujejo.

Začeli so zahajati na naše shode, da nam jih razbijajo. V Ptujju je prišel Lánhart s svojo gardo. Skupil jo je. V St. Janžu so se zbrali nemški bratci s Štajerske in Koroške. Upali so, da se bomo ustrašili njih velikega števila. Varali so se.

Sedaj pretijo po shodih in listih vladi in državi. Odgovedajo ji zvestobo. To so oni, ki so pred nedavno še nam očitali veleizdajstvo. Tudi to Nemcem ne bo nič pomagalo. Jugoslovanski polki so zvesti svojemu cesarju, ki jih lahko povsod uporabi.

Kolikor poznamo Nemce, bodo zdaj začeli proti Slovincem nastopati povsod in vedno še nasilnejše, kot dosedaj. Tudi to nas ne sme zmotiti. Mi gremo neustrašeno naprej za svojimi cilji. Ako bi bila jugoslovanska država samo prazna sanja, bi Nemci ne besneli.

Nemško nasilje je najboljši dokaz, da se bližamo svobodi. Nemec nam ne bo več gospodoval!

Kje so veleizdajalci?

„Stajerc“, „Marburger Zeitung“, „Deutsche Wacht“ ter cela suma drugih protestantsko-nemških listov imenuje nas Slovence veleizdajalce, ker zahtevamo svojo svobodo, ločitev od Nemcev in ustanovitev jugoslovanske države pod habsburškim žezlom. Da smo Jugoslovani bili vedno in ostanemo zvesti Avstriji in Habsburžanom, tega nam ni ni potreba več ponavljati. A kje so veleizdajalci? Dejstva naj govorijo!

Nemci širijo v naših krajih naravnost gorostasne izmišljene vesti o našem cesarju, o cesarici Ziti in drugih članih cesarske hiše. Zakaj delajo to? Ker sovražijo pravični mir, za katerega se poteguje naš cesar Karel.

Da dose ejo namen svoje hujskarije proti Avstriji, so začeli širiti o cesarju razne kvante in izmišljotine. Če bi bili mi le

peljati grof Herman v Celje ter postaviti pred sodišče, ker je hotel imeti obsodbo, da bi jo mogel usmrtiti. Obtožba pa se je glasila: da je ona z zvijačo zmotila njegovega sina Friderika, da jo je vzel in poročil, in da ga je hotela zastrupiti in ugonobiti. Tako jo je obdolžil grof Herman, samo da bi jo smel usmrtiti. Veroniki je bilo dovoljeno, da se je branila, in tako je dosegla s svojim zagovorom svojo pravico. Zopet so jo peljali na Ojstrico, kjer so jo hoteli pa z gladom pokončati. To se pa ni zgodilo, ker je poslal grof Herman dva viteza, ki sta jo pod Ojstrico — utopila. Utopljeno so pokopali v Braslovčah.

Nekaj let pozneje jo je pustil njen soprog Friderik II. zopet izrebsti in pokopati v Jurklostru.“

Ko se je po smrti zadnjega Celjskega grofa pričela borba za njihovo dedščino, se je tudi Ojstrica dalje časa branila. Konečno jo je cesar Friderik II. vendar zadržal in postala je zastavna last cesarjeva in prehajala v roke dolge vrste zastavnikov.

Proti koncu 15. stoletja je bila proti bližajoči se turški nevarnosti utrjena tudi cerkev sv. Jurija pod Ojstrico in se imenuje odslej naprej St. Jurij ob Taboru.

Leta 1535 je prišel grad po plačilu zastavnine v znesku 1700 fl. zopet v last kraljevega svetovalca. Dne 9. aprila 1566 pa je prešlo gospodstvo s sodno oblastjo vred ter ribolovom in mitnico na Vranskem v roke Maksimilijana Schrattebacha in je ostala v tej rodbini do leta 1767.

Schrattenbachji pa so bili postavili v dolini pod staro Ojstrico nov grad; tako je začel gornji Ojstriški grad propadati in nov grad je nastal središče sodnega okraja.

LISTEK.

Grad Ojstrica v Savinjski dolini.

Jugozahodno od St. Jurija ob Taboru se dviga Velika planina, pred njo pa strma Krvavica. Na vrhu Krvavice je stala stara graščina Ojstrica.

Kdaj so sezidali ta grad, se danes ne da več ugotoviti. Razvidi pa se iz listin, da je obstojal že pred letom 1288. Da bi bil obstajal že v 9. stoletju, ne moremo dokazati, kajti listine iz tega stoletja se najbrže nanašajo le na grad Ostrovico (Hoch-Ostervitz) na Koroškem.

Rodovnica vitezov Ostervici se je izgubila. V srednjem veku so poznali dve rodbini s tem imenom. A nobena ni več lastnica Ojstriškega grada, ki je prešel najbrže preko lastnikov iz rodu Breže-Selskih v roke Soneških gospodov, poznejših grofov celjskih. K. so slednji izumrli, je postalo Ojstriško gospodstvo cesarjeva zastavna imovina.

Iz listine leta 1308 razvidimo, da se takrat Savinjska dolina ni spadala h koroški marki, iz katere je nastala pozneje dežela Štajerska, temveč se k vojvodini koroški. Šele leta 1311 je bila deljena k Štajerski, vendar pa meje niso bile povsem jasne posebno ne proti Kranjski, vsled česar so nastali že v 18. stoletju mejni prepiri.

Celjsko okrožje je bilo razdeljeno v celo vrsto sodnih okrajev. Sodili so posestniki onega zemljišča,